

marsikaj, skoraj vse

samo tukaj, zunaj, čisto pri Savi pa ne. Gospod kapitan, rečemo nazadnje, prosimo, razložite nam. Po dolgem, res dolgem prepričevanju kapitan razloži, da vendar ne smrdi Sava. Smrdijo naše črne vode. V tanku. V podpalubju. Tam jih vozimo s seboj, naše fekalije, in tank bolj slabo "dihta". Še posebej, ker je že skoraj poln. A v Beogradu nimamo dovoljenja, da bi ga izpraznili, zato moramo počakati na jutri. Že jutri bo bolje. Zanesljivo bolje. Še posebej, ker bomo jutri že na Donavi, ki smrdi dosti manj od Save.

Na Balkanu lahko res vse

Po Donavi odplujemo v Novi Sad in skušamo verjeti, da bomo tam dobili to presneto dovoljenje za praznjenje našega polnega smrdečega tanka. Še posebej, ker je naslednji večer v Novem Sadu res poseben - prihajajo Slovenci! S posebnim kombijem iz Novega mesta se v Vojvodino zvalijo hude slovenske okrepitve: punce in fantje z založbe Goga, ki je partnerica v projektu Halma in Literature in Flux, pa pisatelj Peter Rezman, Damijan Sinigoj in Tadej Golob. Skupaj bomo imeli literarni večer na ladji in to bo res krasno! Noro se razveselim, ko pridejo, čeprav je kaj kmalu rahlo bizarno, ko "mojo" ladjo preimenujejo v "the shitty boat", povedano po domače: drekasto ladjo. Ja, smrdi, pa kaj, to je vendar vonj reke, a še niste slišali?!

Literarni večer uspe na celi črti, čeprav nas organizatorji prosijo,

Dame in gospodje, počasi, počasi, na Balkanu ste, dihajete, sprostito se, pustite ure doma in si vzemite trenutek za kavo

naj beremo v srbsčini. Jaz ne znam brati v srbsčini, pa tudi na vprašanja odgovarjam v najbolj bizarni verziji univerzalnega jezika Balkana. A Vojvodinci v svoji gostoljubni prisrčnosti razumejo čisto vse, čeprav jih od vsega najbolj zanima, ali naš Tadej Golob, ki dela intervjuje za Playboy, intervjuja tudi zajčice. Meni slovenska družba res dobro dene, materni jezik je pač materni jezik, še posebej, ko razlagaš intimne zadeve, povezano s črevesjem, peristaltiko in ... vonjem reke.

Jutro je žalostno, slovenska ekipa ekspresno odhaja nazaj v Novo mesto in Peter Rezman se džentelmsko ponudi, da na ladji ostane namesto mene, jaz pa odidem domov. Ostanem. A na kriznem sestanku z organizatorji skušamo rešiti premnogezagonetke, ki so se nabrale v tem času. Kapitan odgovarja na vprašanja o vonjavah in varnosti. Ko ugotovim, da nikoli ni imel nikakršnega namena pridobiti dovoljenja za "legalno" oddajo našega tanka v Srbiji (po njegovih besedah to v Srbiji sploh ni možno, s polnim tankom fekalij bi se morali odpeljati vsaj do Madžarske, na kar pa v nekajmesčni pripravi projekta in poti ni pomislil), me začne resno skrbeti. Organizatorji mi pokažejo po reki navzdol, kjer se celotna kanalizacija Novega Sada izliva naravnost v Donavo: "Če lahko oni, potem lahko tudi mi." Kar malo se mi zvrtili. Rečem, da sem se projektu Literature in Flux pridružila tudi zaradi reke. Da bi sodobni pisatelji končno začeli govoriti o Donavi kot o ekosistemu, ne pa zgolj kot o

neki politični reki, ki razdružuje ali povezuje narode. Ekosistemu, ki je vedno bolj ogrožen. Zdaj pa naj gledam, kako bomo tank s fekalijami iz naše avstrijske ladje, z našim nemškim projektom, podprtim z denarjem Evropske Unije, spustili naravnost v Donavo? Ker smo na Balkanu? Ker se to tukaj sme?

Vzdihnem, da sem najbrž tudi zaradi takšnih praks pred malo več kot enim tednom hudo zbolela. Da smo vsaj štirje ljudje bruhali in sedeli na školjках, ker razmere ob Donavi niso takšne, kot bi morale biti, ker smo mogoče jedli ribe, ki so v tej reki jedle črne vode. A organizatorji mi rečejo, da mešam jabolka in hruške. Moja bolezen seveda nima nobene zveze z našimi fekalijskimi nameni. Potem še rečem, da se na tej ladji ne počutim varno. Da mi nihče sploh ni povedal, kje so rešili jopiči in kako naj se obnašam v primeru nevarnosti. Kapitan odgovori: "Na Donavi ni potrebno, da bi potnike obvestili o varnosti in rešilnih jopičih. Sploh pa je reka v tem trenutku tako nizka, da se na noben način ne moremo utopiti."

Od vsega hudega mi postane slabo. Podpišem pogodbo, da zaradi bolezni zapuščam projekt. Žal mi je. Hotela sem videti reko od konca do začetka. Na avstrijski ladji. V projektu, ki ga vodi nemška organizacija, skupaj s partnerji iz enajstih držav. Slišalo se je res dobro. Res zdravo.

Ampak tudi iluzije so del Balkana. ■

